

Täysistunto

Tiistai 18.12.2018 klo 10.01—0.59

12.4. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Puhemies Paula Risikko: Esitellään valtiovarainministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 28.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Kankaanniemi, sen jälkeen edustaja Niiko ja sen jälkeen ministeri Vehviläinen. Keskustelua jatketaan noin kello 13:30:een.

Keskustelu

12.04 **Toimi Kankaanniemi ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aluksi haluan kiittää jaoston jäseniä ja valiokuntaneuvosta ja erityisesti myös ministeri Anu Vehviläistä erinomaisen hyvistä yhteistyöstä koko vaalikauden ajan.

Tämän kuun alussa tuli kuluneeksi tasan 100 vuotta ensimmäisistä kunnallisvaaleista Suomessa. Juhlavuoden kunniaksi voimme todeta, että kunnallisen demokratian ja palvelujärjestelmän perusta, kuntatalous, on kunnossa, ainakin tällä hetkellä. Valiokunta toteaa, että kuntatalous saavutti vuonna 2017 historiansa parhaan tuloksen ja tilanne tälle ja ensi vuodelle on vielä hyvä. Sipilän hallituksen asettama paikallishallinnon nettoluotonantoa koskeva tavoite saavutetaan, sillä sen arvioidaan olevan miinus 0,3 prosenttia suhteessa bkt:hen ensi vuonna, kun alijäämätavoite on miinus 0,5 prosenttia.

Tasan eivät käy kuitenkaan onnen lahjat. Viime tilikauden tulos oli negatiivinen 51 kunnassa ja vuosikate neljässä kunnassa. Kuntien eriytyminen jatkuu. Vakavaa huomiota valiokunta kiinnittää kunnallisveron tuottoarvioiden epävarmuuteen. Viime kevään kuntatalousohjelmaan verrattuna verotulojen alenema on peräti noin 600 miljoonaa euroa. Elokuun ennusteen jälkeenkin tuottoarviota on alennettu 413 miljoonaa euroa. Perimmäisinä syinä arvioidaan olleen kilpailukyky sopimuksen ja kotitalousvähennyksen kasvun vaikutus. Valiokunta painottaa, että verotuloarvioiden riittävä tarkkuus on kuntien pitkäjänteisen suunnittelun edellytys.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2019 talousarviossa valtionavut kunnille ja kuntayhtymille ovat yhteensä 10,5 miljardia euroa. Tästä peruspalvelujen valtionosuus on noin 8,5 miljardia euroa, mikä on 86 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa budjetissa. Valtion osuutta alentavat muun muassa kuntien ja valtion välinen kustannustenjaon tarkistus, kuntien tehtävien vähentämiseen perustuva leikkaus ja 30 miljoonan euron siirto korvamerkittynä digitalisaation kannustinjärjestelmään. Valtion osuutta lisää ensi vuonna panostus lastensuojeluun ja lapsiperheiden kotiapuun sekä vanhusten kotihoitoon ja veteraanien palveluihin.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena valtion talousarvio heikentää kuntataloutta noin 254 miljoonaa euroa. Suurimmat tähän vaikuttavat erät ovat kustannustenjaon tarkistus ja valtionosuusindeksin jäädytys. Valtionosuusprosentti kuitenkin nousee hieman, 25,37 prosenttiin.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Valiokunta toteaa, että erikoissairaanhoidon alueellinen keskittäminen ei ole tuonut toivottuja säästöjä. Kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsiminen on tärkeää julkiselle sektorille asetetun miljarditavoitteen toteutumiseksi. On tärkeää, että kunnat jatkavat rakenteellisia uudistuksia, parantavat tuottavuutta ja elinvoimaisuutta ja huolehtivat investointien taloudellisesta toteuttamisesta. Valiokunta pitää tärkeänä, että maakunta-sote-uudistuksen suuriin muutoksiin varaudutaan kunnissa hyvin. Valtionosuusuudistuksessa tulee turvata kuntien vastuulle jäävien tehtävien rahoitus ja olosuhteissa tapahtuvat muutokset ja niihin valmius.

Hallitus ehdottaa 30 miljoonan euron määrärahaa kuntien ja kuntayhtymien digitalisatiorankkeisiin. Raha irrotetaan valtionosuuksista. Valiokunta pitää tärkeänä, että kriteerit valmistellaan huolella siten, että tuella edistetään koko kuntakenttää tukevia ja yhteistyöhön kannustavia hankkeita. Samalla tulee edistää järjestelmien yhteensopivuutta ja kansallisesti tärkeitä strategisia tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Mitään määrärahamuutoksia tältä osin valiokunta ei esitä.

12.08 Mika Niikko ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää hallinto- ja turvallisuusjaostoa erittäin hyvästä vuodesta taas. Ollaan useissa pääluokissa päästy erittäin hyviin lopputuloksiin, ja tällä erää esittelen Tullin pääluokan.

Tullin toimintamenoihin esitetään noin 168 miljoonaa euroa, joka on 2,562 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2018. Suhteessa kehyspäätökseen lisäystä on 5,61 miljoonaa euroa, josta suurin osa osoitetaan viidennen rahanpesudirektiivin mukaiseen pankki- ja maksutilirekisterin perustamiseen. Esitykseen sisältyy myös lisäykset Raja-Joosepin rajanylityspaikan perustamiseen ja Tullin selvitysjärjestelmän kokonaisuudistukseen.

Myönteistä on se, että Tulli on saanut Euroopan naapuruusvälineen, ENI:n, kautta itärajan rajanylityspaikkojen kehittämishankkeisiin lähes 9,7 miljoonan euron rahoituksen vuosille 2019–2021. Tämä edellyttää kuitenkin noin 600 000 euron kansallista maksuosuutta vuonna 2019, joka puuttuu tästä talousarvioesityksestä. Valiokunta pitää tärkeänä, että Tullin toimintakyky turvataan pitkäjänteisesti sekä nykyisten että uusien tehtävien osalta. Tarvittaessa toimintamenojen tarkistukseen on palattava vuoden 2019 lisätalousarvioesityksissä.

Lopuksi vielä: Koska pankkien maksutilien valvontajärjestelmää koskevaa hallituksen esitystä 167/2018 ei ehditä käsitellä eduskunnassa talousarvioesityksen vaatimassa aikataulussa, valiokunta poistaa siten momentilta rekisterin perustamiseen varatun määrärahan, joka on suuruudeltaan 3,94 miljoonaa euroa. Näin ollen momentti muuttuu. Seuraavaksi momentille myönnetään nettomäärärahaa 164 220 000 euroa.

12.11 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Kiitos myös minun puolestani kunta- ja terveysjaostolle ja sen puheenjohtaja, edustaja Kankaanniemielle sekä ensi vuotta koskien budjetin käsittelystä valiokunnassa että koko tämän vaalikauden aikana. Olen samaa mieltä, että yhteistyö on ollut erittäin hyvää.

Tämä vaalikausi on ollut kuntatalouden kannalta vakaata aikaa. Mitä hallitusohjelmassa päätettiin, sen mukaan on menty. Leikkauksia valtionosuuksien tasoon ei ole tehty. Vuoden 2017 tilinpäätöstietojen perusteella kuntatalous on kokonaisuutena vahvempi kuin 20 vuoteen. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on kuvattu hyvin kuntiemme taloudellista tilannetta. On todella niin, että vaikka kuntatalous on kokonaisuutena vakaa, niin yksittäisten kuntien välillä tilanne vaihtelee suuresti monista eri syistä johtuen. On aiheellista pu-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

hua kuntien erilaistumiskehityksestä. Tästä syystä johtuen ensi vuoden budjettiin palaute-
taan kuntien harkinnanvarainen valtionosuuden korotus. Niin koko kuntatalouden kuin yk-
sittäisten kuntien kannalta ennustettavuus on kaiken a ja o.

Tämän kuluvan vuoden osalta erityistä hankaluutta kunnille on tuonut verotilitysten ryt-
mihäiriö. Sen vuoksi päättyvässä oleva vuosi näyttää jäävän kunnille heikon verotuloke-
hityksen osalta selvästi viime vuotta heikommaksi. Verotulojen tilitysjärjestelmä ei tunnisi-
ta tilityshetkellä sitä, mikä tuloveroeuro kuuluu millekin veronsaajalle, valtiolle, kunnalle,
kirkolle, kansalaiselle. Verotuksen valmistuessa syksyisin verotilitykset tarkistetaan vas-
taamaan sitä, kenelle verot oikeasti lain mukaan missäkin suhteessa kuuluvat.

Olen myös itse yrittänyt saada jonkun verran selkoa, että mitä tälle olisi tehtävässä, jotta
kuntien kannalta ennustettavuus paranisi. Täydellisesti tätä ei pystyttäne korjaamaan, kos-
ka vasta se vahvistettu verotus tuo sen oikean tiedon, mutta on arvioitu, että ensi vuonna
käyttöön otettava kansallinen tulorekisteri helpottaa osaltaan tätä ongelmaa ja lisää ennus-
tettavuutta.

Ensi vuoden budjetin arvioidaan heikentävän kuntataloutta noin 250 miljoonalla eurol-
la. Tämä on seurausta lakisääteisestä valtion ja kuntien kustannustenjaon tarkistuksesta,
kuten kunta- ja terveysjaoston puheenjohtaja Toimi Kankaanniemi totesikin. Tämä ei ole
hallituksen poliittinen päätös vaan lakiin perustuva tarkistus, jossa tarkasteluvuosi nyt on
vuosi 2016.

Todettakoon, että kustannustenjaon tarkistusta on yleisesti pidetty hyvän kunta—valtio-
suhteen peruskivenä eikä siitä luopumista kukaan ole esittänyt. Oppositio puolueiden
vastalauseessa on esitetty lisämäärärahoja kuntien valtionosuuksiin. Esimerkiksi SDP:n
käsityksen mukaan 250 miljoonan euron lisäyksellä voitaisiin palkata tuhat hoitajaa tai lää-
käreitä lisää, poistaa terveyskeskusmaksut ja vielä näiden lisäksi vahvistaa muutoinkin kun-
tataloutta. Pienillä laskutoimituksilla voi todeta, että tuo 250 miljoonaa euroa ei voi samal-
la riittää sekä kuntatalouden vahvistamiseen että esitettyihin menolisäyksiin. [Ben Zysko-
wicz: Ohhoh!]

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa osoitetaan kuntien digitalisaation kannustin-
järjestelmään 30 miljoonaa euroa. Tämä rahoitetaan valtionosuuksista. Valiokunta pitää
tärkeänä, että tuettavien hankkeiden kriteerit valmistellaan huolella ja että tuki osoitetaan
hankkeisiin, joilla edistetään koko kuntakenttää tukevia uudistuksia sekä kuntien yhteis-
työnä toteutettavia hankkeita. Näihin evästyksiin on helppo yhtyä, ja ne on otettava huo-
mioon kannustimia laadittaessa.

Useampi eduskuntaryhmä on nostanut vastalauseissaan esille erityisesti sisäilmaongel-
mat. Valtion kiinteistöstä vastaava Senaatti on tuoreessa strategiassaan ottanut sisäilmaon-
gelmiin nollatoleranssin, ja syytä onkin. Ongelmat eivät saa päästä yllättämään tilojen
käyttäjiä. Erityisesti on panostettava ennaltaehkäisyyn ja nopeaan reagointiin. Kunnat ja
kuntayhtymät omistavat rakennuksia noin 20 miljardin euron edestä. Tästä omaisuudesta
huolehtiminen on veronmaksajien omaisuudesta huolehtimista ja kunnan tärkeä velvolli-
suus. Kaikkien kuntien on välttämätöntä laatia tiekartta rakennetun ympäristön omaisuu-
desta ja tulevaisuuden tarpeesta.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä lopuksi ottaa vielä esille kaksi hallituksen loppukau-
den tärkeää selvitystyötä, jotka ovat hyvässä vauhdissa ja vireillä ja tulevat talvella vielä
julkisiksi. Ensinnäkin kuntien osalta todettakoon, että parhaillaan on menossa esiselvitys-
työ koko kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi, ja toinen tärkeä työ liittyy alu-
eellistamiseen. Selvitysmiehet Timo Reina ja Anna-Kaisa Ikonen jättävät alkuvuodesta,

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

todennäköisesti [Puhemies koputtaa] helmikuun alussa, allekirjoittaneelle esityksen alueellistamisperiaatteiden uudistamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Varmistan, onko tarvetta debattiin. En huomannut kenenkään nousevan ylös äsken. No, nyt huomaan. Siis edustajat, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousevat ylös ja painakaa V-painiketta.

12.17 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on jo moneen otteeseen ehditty todeta, äärettömän tärkeää tässä kuntasektorissa on se, että kuntatalouden tila on kaiken kaikkiaan tällä vaalikaudella parantunut oleellisesti. Kuten sanottu, kuntatalous on vahvimmillaan 20 vuoteen. Kiitos siitä tietysti kuuluu monelle eri asialle, parantuneelle taloustilanteelle, itse kunnille, kuntien tehostamistoimille, mutta myös sitten hallitukselle. Hallituksen kuntapolitiikka on ollut monella tavalla vakaata ja hyvin hyvin ennustettavaa. Valtionosuusprosentti muun muassa tämän vaalikauden aikana on pyörinyt siinä noin puolen prosenttiyksikön sisällä, eli mitään merkittäviä vaihteluita siinä ei ole tapahtunut.

Mutta huolissaan meidän on tietysti oltava siitä, millä tavalla kuntakenttä on taloudellisesti erilaistunut. Meidän pitää väistämättä löytää keinoja kuntakentän eriarvoistumisen kaventamiseen. Onko se valtionosuusjärjestelmän uudistusta, vai mitä se on, mutta maakuntien sote-uudistus joka tapauksessa tulee tässä auttamaan.

12.19 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Kiitoksia erityisesti kuntaministerille tästä hyvin selkeästä esityksestä, josta käyvät hyvät asiat ja myös nämä kipukohteet selkeästi esille.

Kuntatalouden heikkeneminen on kyllä sellainen asia, joka tällä hetkellä askarruttaa monta päättäjää, kun juuri on saatu ensi vuoden budjetit valmiiksi. Se herättää paljon kysymyksiä, ja tämä valtionosuusjärjestelmän uusiminen, josta ministeri mainitsi, on varmaan yksi tärkeimmistä. Pääkaupunkiseudulla tähän sote- ja kuntauudistukseen on suhtauduttu varauksellisesti. Yksi keskeinen syy on se, että esimerkiksi kotikaupunkini Espoo joutuisi jälleen maksamaan jo nykyisen tasoitusjärjestelmän puitteissa vielä 100 miljoonaa euroa lisää. Voi vain miettiä, kuinka moni espoolainen kuntapäättäjä tukee kuntauudistusta ja sote-uudistusta, kun tällainen näkymä on edessä.

12.20 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella iloinen asia, kun katsotaan kuntataloutta yleisemmin, että voidaan todeta, että se on erityisen hyvässä kunnossa. Siitä antaisin suurta kiitosta kyllä kunnille itselleen, kun katsoo, minkälaisia tehostamistoimenpiteitä eri puolilla Suomea on tehty ja sitä kautta pystytty kuntien vuosikatetta merkittävästi parantamaan.

Mutta kyllähän tähän liittyy myös se ikävämpi puoli, joka liittyy todella tähän kuntien eriytymiseen, että meillä on niitä kuntia, joilla menee huomattavan hyvin taloudellisesti, ja sitten meillä on niitä kuntia, joiden on varsin vaikeaa tulla tänä päivänä toimeen ja suorittaa kaikista lakisääteisistä velvoitteista. Kun tätä kokonaisuutta miettii, niin kyllähän se on valitettavaa, että ensi vuoden osalta näillä hallituksen toimenpiteillä, niin kuin valiokunta tässä mietinnössään toteaa, kuntataloutta heikennetään sillä 250 miljoonalla eurolla. Varmasti jokaiselle näistäkin valtionosuuseuroista olisi kyllä ollut käyttöä kunnissa, ja siltä osin olisi ollut toivottavaa päätyä vähän toisenlaiseen ratkaisuun.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

12.21 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalouden tuo tällä hetkellä epävarmuutta se, että sote- ja maakuntauudistuksen eteneminen on epävarmaa. Mutta mikäli se toteutuu, niin kunnilta häviää puolet verotuloista ja kuitenkin on paljon tiloja, joiden kunnosta tulee jatkossakin huolehtia.

Tällä hetkellä lapset ovat eri kunnissa eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, onko kunta rajoittanut lasten päivähoito-oikeutta. Nyt on tullut selkeitä tutkimustuloksia siitä, että se on heikentänyt päivähoitoa laatua merkittävästi, ja tämä jokaisen lapsen oikeus varhaiskasvatukseen tulee palauttaa. Se on meidän vihreiden vaihtoehtobudjetissa, kuin myös se, että 5-vuotiaille olisi maksuton varhaiskasvatuskokeilu.

Haluan kysyä ministeriltä myös sosiaalisen luototuksen perään, koska sekin on tärkeä palvelu vähävaraisille, joilla on vaikka joku äkillinen kodinkoneen hajoamistilanne. Jottei tarvitsisi turvautua pikavippiin, niin olisi hyvä olla sosiaalista luototusta saatavilla. Miksei hallitus ole tuonut lakiesitystä, että tämä saataisiin jokaiseen Suomen kuntaan?

12.22 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun vihreitä kuuntelee, niin kyllä tulee itku helpommastakin. Täällä rahaa halutaan lisää, vaikka tiedetään, että sitä rahaa ei nyt joka suuntaan ole. Tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden vaatiminen jokaisen puheenvuoron yhteydessä vasemmistolta, vihreiltä ja demareilta on kuitenkin semmoista populismia, että sillä ei ole mitään pohjaa sen tarpeeseen nähden.

Arvoisa puhemies! Uusimaa joka tapauksessa rahoittaa muuta Suomea niin merkittävästi, että nyt tämänkin budjetin mukaisesti ja tämän uudistuksen mukaisesti maksusuudet sen kuin kasvavat näillä suurilla kaupungeilla, kuten tälläkin, missä me nyt tälläkin hetkellä olemme. Vantaankin osuus kasvaa huomattavasti, ja jollakin tavalla minun mielestäni pitäisi pyrkiä kuitenkin jonkunäköiseen oikeudenmukaisuuteen näissä maksusuuksissa, mitä me joudumme täältä maksamaan muun Suomen rahoittamiseen. Uudeltamaaltahan kerätään veroja sen väestöosuuteen suhteutettuna huomattavasti enemmän, ja siinä mielessä tämä kehitys on koko ajan mennyt väärään suuntaan, ja toivoisin, että tässä ministeri jollakin tavalla löytäisi sanoja, [Puhemies koputtaa] että miten tätä saadaan tasapainotettua tulevaisuudessa.

12.24 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Vehviläinen viittasi puheenvuoronsa ihan lopussa pariin selvitystyöhön, jotka ovat meneillään, ja toinen niistä on Timo Reinan ja Anna-Kaisa Ikosen, tämän taisteluparin, tekemä selvitystyö alueellistamisen tulevaisuudesta ja sen periaatteiden uudistamisesta. Minusta tämä oli hyvin muotoiltu, koska alueellistaminenhan on ollut tällainen tarpeettomiakin kiistoja aiheuttanut vastakkainasettelun aihe. Tarvitsee löytää siihen vähän uutta alkua ja uutta yhteisymmärrystä — ja toivotaan, että semmoinen nyt löytyy Reinan ja Ikosen yhteistyön tuloksena — sillä lailla, että sitten kun tehdään maahan uutta hallitusta, niin hallitusohjelman periaatteisiin voitaisiin kirjoittaa jotakin rakentavaa ja yhteisymmärrystä kohtavaa alueellistamisen tulevaisuudesta. Sillä on merkitystä koko maalle etelästä pohjoiseen, mutta ennen muuta seutukaupunkien tulevaisuuteen sillä on aikamoinen merkitys.

12.25 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kunta on peruspalveluiden ja elinvoiman, eliikkä Suomen talouden, kannalta se ykkösasia. Toimintakulut ja lainakanta ovat tällä hetkellä kunnissa ja kuntayhtymissä kasvussa. Kuntatalous näyttää keskimäärin ihan suhtkoht ookoolta, mutta plussapuolen kunnat ovat aika vähissä, ja jos

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

sieltä putsaa pois Helsingin, joka tekee satoja miljoonia ylijäämäisen budjetin, niin ei kovin montaa kuntaa jää plussan puolelle. Elikkä tulos heikkenee jo tänä vuonna, ja sen jälkeen ensi vuodelta viedään 254 miljoonaa euroa valtionosuuksia pois.

Työllisyyden parantuminen sanotaan keinoksi täällä moneen asiaan. Totta. Kunnillekin se auttaa sitä kautta, että sakkomaksut vähenevät — näissäkin on paljon alueellisia eroja, esimerkkinä Kotka, jossa työttömyys yhä edelleen on yli 14 prosenttia — mutta se, mihin se ei vaikuta, on kuntien verotulot, koska efektiivinen prosentti on tälläkin hetkellä 14, vaikka kuntien vero on ollut 20 nyt viimeiset vuodet.

12.26 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos ministeri Vehviläiselle ansiokkaasta työstä kuntatalouden ja seutukaupunkien puolesta.

Kuntataloutta pitäisi tarkastella yleensäkin pitkän ajan perspektiivillä eikä vain yhden vaalikauden periodilla. Kuntatalouden tila on huomattavasti parantunut, ja kuten täällä on nyt jo useampaan kertaan kuultu, niin on tällä hetkellä vahvimmillaan pitkään aikaan.

Näillä isoilla uudistuksilla, sote- ja maakuntauudistuksella, saadaan kunnille viestiä siitä, että tämmöisiä isoja uudistuksia, rakenteellisia uudistuksia, vietäisiin nyt maaliin, jolloin se helpottaa pitemmällä aikavälillä myös näiden kuntien taloudellista tilannetta.

Huomiota haluan kiinnittää kumminkin alueelliseen erilaistumiseen. Muun muassa meillä Pohjois-Pohjanmaan eteläosassa lähes kaikki kunnat ovat taloudellisesti tiukassa tilanteessa, ja toivoisinkin pohdittavan toimenpiteitä tähän eriarvoistumiskehitykseen. Kyysisinkin, onko ministerillä ratkaisuja, miten näitä voitaisiin parantaa.

12.27 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kääriäinen käytti täällä hyvän puheenvuoron, sillä työn tekemisen tavat muuttuvat tulevaisuudessa ja työn tekemisen paikkakunnalla ja sillä, missä työ tehdään, ei ole tulevaisuudessa enää niin paljon väliä.

Kun hallitus on nytten hyvällä tiellä ja suunnittelee nopeita liikenneyhteyksiä kautta koko maan, niin minun mielestäni olisi taloudellisesti suoranaista tyhmyyttä olla käyttämättä niitä kiinteistöjä, jotka ovat hyväkuntoisia, joiden vuokrataso on halpa ja niin pois päin, hyväksi tässä työn murroksessa, kun vielä nopeat liikenneyhteydet sitä auttavat.

Mutta sen verran haluaisin edustaja Niikolle vastata, kun te arvostelitte sitä, että valtion verotulotasausjärjestelmä olisi jotenkin huono ja joku maksaisi liikaa, niin tuo puhehan tarkoittaa sitä, että teidän viestinne on lähes poikkeuksetta kaikkialle muualle Suomeen, Itä-Suomeen ja Pohjois-Suomeen, että ihmisten peruspalveluita, sosiaali- ja terveydenhuoltoa, pitää vähentää, koska tällä se kustannetaan.

Tämä on valtio, ja on täysin hyväksyttävää se, että ne alueet, joilla hankitaan enemmän, tavallaan myös rahoittavat niitä palveluja, jotka sitten jossakin päin maata ovat suuressa vaarassa.

12.28 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni nämä edustaja Niikon äskeiset puheet olivat varsin erikoisia. Valtionosuuksien tasausjärjestelmähän on olemassa nimenomaan sen takia, että sillä tasataan niitä eroja, mitä kuntien rahoitusasemalla on, ja sehän toteutetaan valtion budjetista, ei kuntien kassoista. En tiedä sitten, onko edustaja Niikko tai perussuomalaiset ylipäättänsä sitä mieltä, kuten edustaja Eestilä tässä aikaisemmin esitti, että on väärin, että ihmisillä on tasa-arvoiset peruspalvelut eri puolilla maata asuinpaikasta riippumatta. Mielestäni näin tietenkin kuuluu olla.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Ja mitä tulee tähän Uudenmaan erityisasemaan, niin valtaosa Suomen teollisesta tuotannosta tapahtuu Uudenmaan ulkopuolella ja merkittävä osa julkisista työpaikoista, valtion työpaikoista nimenomaan, on Uudellamaalla. Eli ei tämä epäsuhta Uudenmaan ja muun Suomen kuntien rahoitusaseman osalta aivan niin epätasapainoinen ole kuin edustaja Niikko tässä aiemmin esitti.

12.29 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minähän vain kerroin tosiasiat. Minähän kerroin tosiasian, sen, että kauppakamarin selvityksen mukaisesti Uusimaa rahoittaa muuta Suomea, ja tähän on tosiasia, okei. Nyt kysytään siinä mielessä, että missä määrin sen pitää rahoittaa, [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] kuinka pitkälle me menemme siinä kehityksessä, että me lisäämme kierroksia Uudenmaan veronmaksajien lompakosta kaikkia kuluja koskevia maksuja kohtaan. Siinä mielessä ymmärrän täysin sen, että tokihan sitä verontasausjärjestelmää pitää tehdä, jos koko maa pidetään asutuna, mutta se vauhti, millä nyt edetään, on mielestäni kohtuuton näitä kuntia kohtaan, jotka ovat sitoutuneet näihin erilaisiin MAL-sopimuksiin ja muihin sitoumuksiin valtion kanssa, niin kuin pääkaupunkiseudulla kunnat ovat toteuttaneet niitä sopimuksia hyvin määrätietoisesti. Siinä mielessä pitää varmistaa myös se, että myös heillä riittää varoja.

Nyt en puhu Helsingistä, nyt puhun Vantaasta.

12.30 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Niikon puheenvuoroon: Ei tietenkään kannata lähteä nostamaan mitään maakuntien vastakkainasettelua. Uusimaa tarvitsee koko Suomea, ja koko Suomi tarvitsee Uuttamaata. Mutta minun on edustaja Niikolta pakko kysyä: millä tavalla Uusimaa maksaa muulle Suomelle jotain? Jos kysymys on valtionosuusjärjestelmästä, niin valtionosuusjärjestelmän tarkoitus on se, että sillä turvataan palvelut joka puolella maata kaikille kansalaisille, eikä sitä tasausta suinkaan tehdä rikkaampien kuntien kassoista vaan valtion budjetista. Eli se kysymys: millä tavalla tässä nyt Uusimaa maksaa muun Suomen menot?

12.31 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko väitti esittävänsä tosiasiat. Katson tässä, että vuonna 17 alkuvuodesta kesäkuuhun tavaraviennin arvo kasvoi Uudellamaalla 14 prosenttia, Varsinais-Suomessa 44 prosenttia, Kainuussa 57 prosenttia, Keski-Pohjanmaalla 45 prosenttia. Arvoisa edustaja Niikko, tämä on yksi tosiasia, että muualla Suomessa vienti kasvaa hurjan nopeasti suhteessa Uuteenmaahan.

Jos te haluaisitte muuttaa tätä valtionosuusjärjestelmää siten, että Uusimaa ei olisi niin iso maksaja, se saattaisi pahimmillaan tarkoittaa sitä, että tänne muuttaisi yhä enemmän ihmisiä, jolloinka yksi toinen tosiasia tulee eteen: Täällä Etelä-Suomessa usein moititaan sitä, että asuntojen hinnat ovat liian korkeat. Täällä tontit maksavat [Puhemies koputtaa] vähintään viisinkertaisesti suhteessa muuhun maahan.

12.33 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn myös siltä osin tähän keskusteluun, mitä Niikko avasi, että meillä pohjoisessa on malmi, metsät ja matkailu. Aletaan sitten puhumaan siitä, miksei siirretä Outokummun pääkonttoria sinne, missä on tehdaskin, pohjoiseen, tai miksei siirretä Metsähallituksen pääkonttoria pohjoiseen? Kyllä Lappi ainakin elättää omalta osaltaan ihan itse itsensä.

Sitten tähän alueellistamiskysymykseen: Haluan myös kannustaa tässä tehtävässä, minä edustaja Kääriäinen aloitti, ja kyllähän Lipposen hallitus aikoinaan tämän aloitti ja Po-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

liisiin tietohallintokeskus, nykyinen Valtori, siirrettiin Rovaniemelle, ja siellä on 200 kovan luokan ammattilaista tänä päivänä töissä. Vanhasen aikana siirrettiin vielä Trafi, niin kuin myös sitten Tukesin toimintoja ja Valvira, mutta nyt tämä on hyytynyt tällä vaalikaudella, ja päinvastoin virta on ollut tänne Helsinkiin. Tuomioistuinvirasto sijoitettiin Vantaalle, ja monia muita esimerkkejä on löytynyt siitä, että suunta on kääntynytkin tänne pääkaupunkiseudulle, kun sen pitäisi olla just päinvastainen. Sen vuoksi kannustan kyllä kovasti tämän selvityksen tekemisessä, että saataisiin rakennuspuita seuraavaan hallitusohjelmaan.

12.34 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän tätä kiistelyä vähän hassuna siinä mielessä, että se on juuri niin, että kyllä pääkaupunkiseutu ja Vantaa-kin pärjäävät omillaan, mutta toisaalta koko Suomi tarvitsee ihan kaikkia seutuja pärjätäkseen. Siinä olen kuitenkin sitten ehkä vähän eri mieltä, että ajattelen niin, että jokainen seutukunta ja kaupunki pärjää omilla vahvuuksillaan ja niihin kannattaa panostaa.

Sen huolen kuitenkin tuon esiin, että kun meillä on erittäin voimakkaat ja kunnianhimoiset tavoitteet esimerkiksi päästöjen vähentämiseksi ilmastonmuutoksen torjunnassa, vaikkapa liikenteen päästöjen vähentämiseksi, niin se vaatii kyllä voimakkaita investointeja sekä kaupunkien välisiin yhteyksiin että kaupunkien sisäisiin raideyhteyksiin, ja niissä tulee myös suurilla ja kasvavilla kaupungeilla olemaan tulevaisuudessa haasteita, ja varmasti tarvitaan myös valtion avustusta siihen, että näihin yhteisiin tavoitteisiin tullaan pääsemään.

12.35 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Niikon esille nostama asia kyllä nyt kannattaa puida täällä. Nimittäin kysymys ei ole siitä, että meidän poliitikkojen pitäisi asettaa Uusimaa, Helsinki ja muu maa vastakkain. Kysymys on siitä, että tämä on valtio, ja koko tämä sosiaali- ja terveydenhuollon perustuslain 19 § perustuu verotulojen tasausjärjestelmään. Jos joku täällä esittää, että se on jotenkin väärin laskettu, niin esittäköön laskelmat. Voin vakuuttaa, että verotulojen tasausjärjestelmä on niin monimutkainen järjestelmä, että tuskin kukaan tässä salissa sitä hallitsee, mutta se on välttämätön, jotta tämän maan tasapuolinen kehitys jatkuu. Se ei ole tarkoitettu kunnille vaan se on tarkoitettu niille ihmisille, jotka oikeasti perustuslain mukaan tarvitsevat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Toivon, että täällä ei enää kevyesti heitellä tällaisia lauseita, että Uusimaa maksaa liikaa tai joku liian vähän. Me kaikki tiedämme, että hyväpalkkaiset valtion virat keskittyvät Helsinkiin ja Helsinki saa siitä verotuloja, ja ikään kuin vastapainoksi on verotulojen tasausjärjestelmä keksitty, [Puhemies koputtaa] että tämä etu ei ole liian suuri.

12.36 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää käydä keskustelua myös tästä näkökulmasta, mikä tässä äsken oli. Itsekin olen sitä mieltä, että eivät Uusimaa ja pääkaupunkiseutu maksa Suomen kuluja — meneekö se nyt sitten päinvastoin. Se on mielenkiintoinen ajatus, voitaisiinko näitä vientiteollisuuden verotuottoja ja -hyötyjä sitten jyvittää tarkemmin sinne alueille, missä se vientiteollisuus syntyykin. Itse pitäisin tätä nykyistä valtionosuusjärjestelmää aika oikeudenmukaisena.

Kunnallisveron tuotto on valitettavasti laskenut määrättyissä kunnissa, vaikka kuntien talousluvut näyttävät kokonaisuudessaan hyviltä. Olisiko tähän jotain sanomista ministerillä, miten kuntien välisiä eroja pystyttäisiin kaventamaan? Kunnilla on kuitenkin paljon

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

velvoitteita, ja muun muassa tämä laajakaista-asia olisi tärkeä huomioida, jotta laajakaistat saataisiin lähivuosina kaikille kuntalaisille tasavertaisesti, jotta muun muassa sote-palveluissa pystyttäisiin niitä paremmin hyödyntämään.

12.37 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä puhutaan eri alueista, niin juuri äsken keskustelimme asuntopuolen toimista. Tarkastusvaliokunta teki yksimielisen mietinnön, jossa muun muassa puhuttiin siitä, että valtion ei tulisi esimerkiksi omilla alueellistamiseen liittyvillä toimillaan pahentaa tilannetta asuntopoliittisesti, tyyliin vaikka Savonlinna, jossa valtion toimin sitten seurasi myös asuntopoliittinen katastrofi. Eli tätä peräänkuuluttaisin: ei keskitettyä aluepolitiikkaa.

Puhemies! Mitä tulee sitten tähän kuntatalouteen, niin kyllä se vain niin on, että ensi vuodelle kuntatalouteen kohdistuu 254 miljoonan leikkaus, ja se ei voi tietää hyvää. Se ei voi tietää hyvää vanhusten palveluiden osalta, lasten palveluiden, koulutuksen, kaiken tämän osalta. Se on surullinen asia. Tietenkin itse katsoisin niin, että nyt kun talous on ollut paremmassa jamassa, niin kasvun tulisi kuulua kaikille, ja siksi pitäisi päinvastoin toimia niin, että esimerkiksi nämä lomarahojen leikkaukset julkisen sektorin työntekijöiltä perutaisiin.

12.38 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että me olemme täällä lisäämässä kuntien välistä vastakkainasettelua, toivoisin, että täällä pidettäisiin puheenvuoroja, joissa pyritäisiin tätä vastakkainasettelua vähentämään. Tämä maa menestyy silloin, kun me kaikki menestymme, ja me kaikki tarvitsemme täällä toisiamme.

Sen sijaan se, mistä olisin kyllä huolissani ja mistä toivoisin, että täällä puhuttaisiin enemmänkin, on kuntien eriarvoistuminen ja alueiden eriarvoistuminen. Sen takia olin hyvin surullinen siitä, että täällä väitettiin populistisiksi niitä puheenvuoroja, joissa puhuttiin esimerkiksi siitä, miten meidän varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuus on kehittynyt. Tämä on kyllä surullista. Me tiedämme, kun me katsomme lasten yhdenvertaisuutta ja kaikkien niitten tutkijoitte lausuntoja siitä, mikä on osunut erityisesti lasten yhdenvertaisuuteen, että kyllä se on ollut tasa-arvoiseen päivähoito-oikeuteen kohdistuneet heikennykset. Jos me tutkijoita kuuntelemme, niin kyllä tässä on oikeasti [Puhemies koputtaa] kyse siitä, miten me rakennamme meidän lapsillemme yhdenvertaisempaa maata.

12.39 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia on se, että Suomessa on joukko kuntia, joilta sinipunahallitus leikkasi viime vaalikaudella kolmella eri tavalla: valtionosuusleikkauksina, kiinteistöveron poistamisena valtionosuuksien tasauksesta sekä valtionosuusuudistuksella, jossa muun muassa asetettiin valtionosuuksien tasaukseen epäoikeudenmukainen 20 prosentin omavastuu. Edes SDP ja vasemmistoliitto eivät halunneet ymmärtää, että kunnan köyhyys johtuu siellä asuvista köyhistä ja vähän veroja maksavista ihmisistä, joilta te olitte viemässä palvelut. Tämä asia on ihan tarkastettavissa.

Tällä hetkellä ollaan tilanteessa, jossa kuntatalouden tilanne on paras 20 vuoteen. Se on fakta. Hallitus on toimillaan onnistunut edistämään noin 115 000 uuden työpaikan syntymistä. Se on tietenkin tärkeää ihan kaikissa kunnissa Suomessa.

12.40 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimensä mukaisesti verotulojen tasausjärjestelmä on sellainen, että siinä joiltakin otetaan ja joillekin

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

annetaan ja sillä lailla tasataan. Se perustuu tietysti perustuslain 2 luvun määräyksiin, että kaikille on taattava palvelut koko maassa. Siinä mielessä puhutaan ihmisten oikeudesta palveluihin. Monella vantaalaisella, helsinkiläisellä on isoäiti tai isoisa tuolla jossakin Kainuussa taikka Pohjois-Karjalassa tai jossakin muualla, ja on kysymys siitä, onko myös näillä ihmisillä palvelut niin kuin on etelän ihmisillä. Tämän takia tarvitaan tätä tasausjärjestelmää, ja siinä mielessä tietysti olen hieman eri linjoilla kuin puoluetoveri. Muun muassa silloin 90-luvun lopulla, kun valtionosuusuudistusta tehtiin jälleen kerran, tämä keskustelu oli helsinkiläisten toimesta voimakkaasti esillä eri ryhmissä, erityisesti sosiaalidemokratien ja kokoomuksen suunnalta. Mutta nyt tilanne on tämä, ja näin pitää jatkua, [Puhemies koputtaa] että me tasaamme valtakunnallisesti ihmisten takia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Hoskoselle, ja hänen jälkeensä ministerillä on sitten pari kolme minuuttia.

12.42 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Niikon puheenvuoro oli kyllä sellainen, että toivoisin, että hän tutustuisi hieman tarkemmin valtionosuusjärjestelmän sisältöön. Toivottavasti tuo Niikon viesti leviää yleisemmin perussuomalaisten keskuuteen ympäri Suomea, se on sinänsä ihan hyvä poliitikkojen kuulla.

Se, että tämä valtionosuus vähenee, on tietysti ymmärrettävää. Kun katsoo tuolta budjettikirjasta, niin siinä on kyse valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta, kilpailukykyopimuksesta ja kuntien tehtävien vähenemisestä, jotka aiheuttavat sen 254 miljoonaa. Mutta yleisellä tasolla katsottuna kuntien rahoitusasema on radikaalisti parantunut. Totta kai se paranee, kun työllisiä tulee lisää, työttömyys vähenee, menot kunnilla vähenevät, tulot lisääntyvät. Sama koskee valtiota.

Olisi mukavaa kuulla joskus siitäkin, mitä tämä työllisyystilanteen paraneminen ihmisille aiheuttaa. En jaksa kyllä millään uskoa edes joulun alla siihen, että kun olemme saaneet tämmöisen kasvun aikaiseksi, siitä pitäisi ruveta joulun alla nyt jotain negatiivista etsimään. Minun on vaikea, suorastaan mahdotonta, kuvitella [Puhemies koputtaa] semmoinen tilanne.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä ennen ministeriä edustaja Paaterolle vastauspuheenvuoron.

12.43 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käytin täällä viime viikolla esimerkkinä Tampereen kaupunkia, jossa verotulot ovat aivan samalla tasolla kuin vuonna 2016. Asukkaita on muuttanut lisää, työllisyys on parantunut, palkat ovat kasvaneet, mutta kun efektiivinen veroprosentti laahaa alhaalla, vaikka kuntaveroa on nostettu, [Hannu Hoskonen välihuuto] niin se työllisyyden paraneminen tätä kautta ei auta, Hoskonen.

Ja sitten vielä Tampereen osalta työllisyyskokeiluiden alasajosta. Elikkä koko se hyvä malli, mikä oltiin keretty saamaan rakennettua niin, että myöskin pitkäaikaistyöttömät pääsevät työllistymään, ajetaan nyt alas — niin Tampereella, Vantaalla kuin kaikkialla muualakin. En voi käsittää tätä touhua.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Niikolle, mikäli hänellä on juuri tähän asiaan, minkä edustaja Paatero otti esiin. En anna enää edellisiin. — Nyt myönnän ministeri Vehviläiselle puheenvuoron.

12.44 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan todeta edustaja Niikon puheenvuoron osalta ja yhtyä niihin arvioihin, että tässä salissa jos missä on ymmärrettävä koko maan kehittämistä ja myös valtionosuusjärjestelmää, perustuslakia, joka takaa meille perusoikeudet ja yhdenvertaisuuden koko maassa. Se on meidän toimintamme ydin, kun me teemme täällä lainsäädäntötyötä, myös valtionosuuksien osalta ja rahoituksen osalta, että me pystymme kansalaisten yhdenvertaisuuden turvaamaan mahdollisimman hyvällä tavalla.

Sitten tästä alueellistamisasiasta. Luulen, että tässä salissa on paljon ihmisiä, jotka tuntevat tämän aika tavalla hyvin. Se on totta, että vuonna 2002 tuli tämä lainsäädäntö. Ensimmäinen vuosikymmen, 2000-luvun ensimmäinen vuosikymmen, oli erittäin hyvää aikaa, yli 4 000 htv:tä, pystyttiin tekemään järkeviä alueellistamisratkaisuja kuten vaikka Rovaniemelle useidenkin ministeriöitten ja ministereitten toimesta, mutta sitten tämä vuosikymmen on kyllä ollut aika kuollutta aikaa, jos voin tällä tavalla tässä todeta tämän asian.

Sen takia on tärkeää, että me käymme hyvin tarkasti läpi sen, että alueellistaminen on muutakin kuin yksiköitä tai toimipaikkoja. Kun meillä digitalisaatio mahdollistaa sen, että voitaisiin tehdä työtehtäviä huomattavan paljon myös muualla, fyysisesti ei täällä pääkaupunkiseudulla vaan ihan missäpäin Suomea tahansa, niin itse odotan näiltä selvityshenkilöiltä juuri sitä, että he pystyisivät tekemään tällaisen järkevän tiekartan, esityksen, meille ja myös tulevia hallitusneuvotteluita varten, että voidaanko siellä ottaa tällaiset periaatteet, miten alueellistamista tehtäisiin 2020-luvulla ja myös mahdollisesti sen myötä uudistettaisiin alueellistamisen lainsäädäntö.

Sitten otan esille vielä tämän erilaistumiskehityksen, josta muun muassa edustaja Pylväs täällä ansiokkaasti puhui. Keinoja erilaistumiskehitykseen on toki useita. Pieni laastari on se, että harkinnanvarainen valtionosuus palautetaan, mutta rehellisyyden nimissä täytyy sanoa, että 10 miljoonaa ei ole vielä paljon ja se on sieltä valtionosuusrahan sisältä — tämä tiedetään. Mutta miten sitten kuntien valtionosuusjärjestelmä pystyisi toimimaan mahdollisimman hyvin, niin että myös niissä kunnissa, joissa on pienenevät työikäiset ikäluokat, lapsia syntyy vähän, pystyttäisiin turvaamaan kansalaisille kuntalaisten perusoikeudet jatkossakin? Valtionosuusjärjestelmän pitää pystyä vastaamaan tähän.

Itse ajattelen kyllä niin, että se, että me saisimme puserrettua sote-uudistuksen tästä talosta ulos tämän eduskunnan aikana, luo varmuutta ja parantaa monien kuntien tulevaisuudennäkymiä, kun ne raskaat sote-menot poistuvat käsistä. Sillä tavalla tietysti tässä ajattelen, että meidän pitäisi toimia, että tämä asia saataisiin tässä kohtaa järjestykseen.

Viimeiseksi totean vielä myös edustaja Viitaselle, että minusta se ei ole oikein, että täällä sanotaan virheellisesti, että 250 miljoonaa euroa hallitus leikkaa, koska täällä on monessa puheenvuorossa tullut esille, muun muassa jaoston puheenjohtajan puheenvuorossa, että siitä suurin osa, yli 200 miljoonaa, on valtion ja kuntien kustannustenjaon tarkistusta, ja se ei ole poliittinen päätös. [Pia Viitanen: Se näkyy ensi vuodelle, 254 miljoonaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän vastauspuheenvuoro, edustaja Myller.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

12.47 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri sanoi, että kymmenen vuotta sitten alueellistamista tehtiin enemmän. Varmasti näin on, mutta myös viime hallituksella oli erittäin hyviä alueellistamisia, esimerkiksi Puolustusvoimien palvelukeskus ja Kelan toimintojen alueellistamisia. On harmi, että tämä toiminta ei ole jatkunut tämän hallituksen aikana.

On tietysti erinomaisen hyvä asia, että nyt tätä tiekarttaa tehdään, sille kaikki tuki. Mutta kun täällä puhutaan alueiden erilaistumisesta, niin kyllähän ne alueet, joilla on pienituloisin väestö, kärsivät kaikkein eniten. Tänä on tullut tilasto, jonka mukaan tämän ja viime vuoden vertailut vuoteen 2016 osoittavat, että pieni- ja keskituloiset ovat hävinneet eniten ja suurituloiset voittaneet eniten. Eli ne alueet, joilla meillä on suurituloisimmat ihmiset, menestyvät myöskin näitten tulojen näkökulmasta kaikkein parhaiten. Tästä näkökulmasta nimenomaan tasa-arvo on tärkeää.

12.49 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri vastasi monella tavalla erinomaisesti tässä alueellistamisasiassa. Jos ymmärsin oikein, niin hän sanoi, että meidän pitää arvioida alueellistamisessa tehtävien alueellistamista, ei välttämättä seinien alueellistamista. Sen takia on aivan välttämätöntä, että jatkossa katsotaan kaikki julkisen sektorin tehtävät myös siitä näkökulmasta, voidaanko niitä tehtäviä tehdä eri puolilla maata.

Mitä tulee muutoin tähän aluekehitykseen, niin on ihan selvä asia, että maa tarvitsee selkeän veturin, joka on pääkaupunkiseutu. Mutta sitten me tarvitsemme hyvinvoivat, kehittyvät maakunnat, joitten veturiasema selkeästi tulee vahvistumaan tämän maakunta- ja sote-uudistuksen myötä. Ja kun puhutaan alueellistamisesta, niin yksi suurimpia alueellistamishankkeita tällä vaalikaudella on nimenomaan tämä maakunta- ja sote-uudistus, jonka yksi tavoite on vahvistaa alueitten, maakuntien, omaa päätösvaltaa oman alueensa kehittämisestä. Senkin takia tämä maakunta- ja sote-uudistus pitää saada rivakasti maaliin.

12.50 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt palaan vielä siihen keskusteluun, kun tässä ovat kaikki nyten aluepolitiikasta paljon puhuneet. Minä puhuin vain nyt näitä faktajuttuja, mitkä löytyvät vaikka Kuntalehdestä, ja minä luen tämän uusimman asian — tai tämä ei ole suora siteeraus, mutta luen tämän perusasian: Tasausjärjestelmään leikkaa Uudenmaan kuntien peruspalveluihin maksettavia valtionosuuksia 581 miljoonaa euroa ensi vuonna, ja tästä Pohjois-Pohjanmaa hyötyy 190 miljoonaa. Tämä leikkaus koskettaa siten, että Helsingissä se on 319 miljoonaa, Espoossa 173 ja Vantaalla 42. Se on ymmärrettävää, koska kolmannes valtion työpaikoista on Helsingistä — tokihan, jos ne sinne keskittyvät, sitä hommaa pitää tasata — mutta ne eivät keskity kovinkaan paljon sitten esimerkiksi Vantaalle tai Espooseen ja muualle. Minä ymmärrän tämän tasausjärjestelmän täysin. Meillä kuitenkin Vantaalla nostetaan jatkuvasti esille kaupunginhallituksessa ja muualla se, että nyt kun meiltä lähtee 1 veroprosentin verran käytännössä [Puhemies koputtaa] verotuloja, niin millä me toteutamme nämä MAL-sopimukset ja muut, ne kasvut, mitä kuitenkin lentokentän alue ja tämä kaupunki vaativat. Kyllä se kuitenkin heikentää sitä kasvua, mitä koko Suomi tarvitsee.

12.51 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan täällä mainittiin esimerkiksi Tampere. Sieltä valtionosuudet vähentyvät, ja sen seurauksena Tampereen kaupungin talouden tilanne ei ole tällä hetkellä kovinkaan hyvä, vaan päinvas-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

toin joudumme tekemään tasapainottamistoimia, ja kyllä tässä nimenomaisesti mainitaan aina tämä valtionosuuksien väheneminen.

Puhemies! Kiitän edustaja Paateroa, että otitte esille Tampereen myös siitä näkökulmasta, että se on hyvä esimerkki myös siitä, miten ei pitäisi toimia valtion silloin, kun löydetään jotakin toimivaa. Nimittäin tärkeää Tampereen seudulla, niin kuin muuallakin Suomessa, oli tämä työvoimapolitiittinen kuntakokeilu, josta tuli äärimmäisen hyviä tuloksia. Olen myös meidän seudultamme kuullut näistä tuloksista, ja ne ovat hyviä. Tietenkin on aika surullista se, että kun jossain onnistutaan, saadaan hyviä tuloksia pitkäaikaistyöttömyyden, työttömyyden torjunnassa ylipäättään, niin sitten kunnille ei enää anneta mahdollisuutta toimia tässä. Huoli meidän alueellamme on tästä valtava, ja ehkä sitä kuvastaa myös se, että tähän on puututtu hallituspuolueiden omistakin riveistä. Olen vilpittömästi kiittänyt edustaja Satosta, [Puhemies koputtaa] joka teki aloitteen tämän jatkamisesta.

12.52 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keuhuttu hallituksen seutukaupunkipolitiikkaa. Valitettavasti savonlinnalaisena näihin kiitoksiin ja kehuihin ei voi yhtyä.

On selvää, että jokainen hallitus etenee hallitusohjelmansa mukaisesti ja harvoin tehdään erillislupauksia. Yksi sellainen kuitenkin on: pääministeri Juha Sipilä lupasi jo 2,5 vuotta sitten, että OKL:n lähden myötä Savonlinnalle etsitään alueen elinvoimaa nykyisestä kasvattava ratkaisu. Hallitus on valmis sellaisen ratkaisun synnyttämiseen, hän lupasi. Siirron seuraukset näemme. Veroprosenttia on jouduttu jo korottamaan, kivijalkaliikkeistä suuri osa on tyhjentynyt, koko kaupunki kipuilee. Miksi kompensatiopaketti jäi silti olemattomaksi? Ministeri Vehviläinen, kun hallituspuolueet saivat jakaa 60 miljoonaa euroa joululahjarahoja, miksi ette olleet yhteistyössä hallituspuolueiden kanssa esittämässä Savonlinnalle kompensatiopakettia näistä rahoista?

12.54 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä on tärkeää, että tässä valtionosuusjärjestelmäkeskustelussa pysytään totuudessa ja asioissa. Valitettavasti nämä edustaja Niikon kertomat luvut pitävät paikkansa, ne eivät ole mitään teoriaa. Espoosta 173 miljoonaa on lähtenyt viime vuonna. [Mika Niikon välihuuto] Tänä vuonna arvio on 185 miljoonaa — se on arviona ihan oikea luku. Samaan aikaan Espoo investoi 3 miljardia pääkaupunkiseudun erilaisiin hankkeisiin ja rakentaa kouluja, päiväkotia, niille ihmisille, jotka muualta muuttavat koko ajan Espooseen. [Mika Niikko: Puhutaanpa maahanmuuttajamääristä Vantaalla!]

Puheenjohtaja! Se, mikä tässä nyt on oleellista — kun haluan olla rakentava — on se, että valtionosuusjärjestelmä ei enää toimi. Se on pakko uusia, jotta se olisi oikeudenmukainen.

12.55 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässäkin salissa monesti etsimme keinoja, millä tavalla me voimme kuntien taloudellista tilannetta parantaa, niin olisin nyt ministeriltä kysynyt: kun hallitusohjelmassahan hallitus päätti, että nyt kuntien tehtäviä ja velvoitteita karsitaan miljardilla eurolla ja sitten tämä laajennettiin koskemaan koko julkista sektoria, miten tässä projektissa on edetty? Kun tietojeni mukaan ja valtiovarainvaliokunnan mukaan tällä hetkellä kasassa on tuommoinen 330 miljoonaa, eli kolmannes on nyt saavutettu, niin ottaako hallitus tässä nyt sitten loppukirin loppu-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

vaalikaudella ja keksii ne puuttuvat 760 miljoonaa, jotta olisimme siinä miljardin tasossa, jolla hallitus lupasi kuntien taloudellista tilannetta parantaa?

Toinen huomio liittyy sitten kyllä näihin kuntakokeiluihin tämän työllisyyden kuntakokeilun kautta. Ei kannata ajaa alas sellaista, jolla kunnat ovat pystyneet esimerkiksi näitä omia sakkomaksujaan alentamaan ja sitä kautta parantamaan taloudellista tilannettaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa puheenvuorot edustajille Honkonen ja Ojala-Niemelä, ja sen jälkeen ministerille parin minuutin puheenvuoro. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Honkonen.

12.56 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Järvinen viittasi tähän hallituksen seutukaupunkipolitiikkaan. Itse olen kyllä sitä mieltä, että tämä seutukaupungin tilanne on otettu hallituksessa vakavasti. Ja nythän on käynnistetty tämä seutukaupunkiohjelma, siitä kiitos ministeri Vehviläiselle ja ministeri Lintilälle. Siinä haetaan niitä ratkaisuja, millä tätä sopimuksellisuutta vähän MAL-sopimusten ja tämän Varsinais-Suomen niin kutsutun siltasopimuksen mallin mukaisesti voitaisiin laajentaa myös pienempien kaupunkiseutujen seutukuntien kehittämiseen yhdessä valtion ja niiden kuntien kanssa sen paikkakunnan ja seudun omista vahvuuksista lähtien.

Mitä tulee tähän Savonlinnan tilanteeseen, niin nythän hiljattain on tämä aravarajoituslain muuttaminen käsitelty, ja se tulee ensi vuoden alusta voimaan. Siinä on myös Savonlinnaa varmasti hyödyttäviä toimenpiteitä.

Mitä tulee tähän asuntopolitiikkaan, niin laajemminkin siinä tietysti pitää ottaa huomioon erilaisten kuntien erilaiset tarpeet entistä paremmin. Ja liittyen tähän tarkastusvaliokunnan asiasta tehtyyn mietintöön seuraavalla vaalikaudella varmasti kaikkien puolueiden on yhdessä haettava näkemystä siitä, mikä tämä asuntopolitiikan tulevaisuus on. [Suna Kymäläinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän nimenomaiseen asiaan myönnän edustaja Kymäläiselle vastauspuheenvuoron.

12.57 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On pakko tähän kommentoida, sillä ARA-rakennukset eivät kyllä tule Savonlinnaa pelastamaan, koska siellä on nimenomaan kriisi päällä siltä osalta, että näitä asuntoja on tyhjillään. Käyttöaste on asuntoyhtiöissä jopa 40 prosenttia. Siellä päinvastoin taistellaan sen pohjalta, joudutaanko näitä asuntoja purkamaan. Me tiedämme, että jos käyttöaste asunnossa painuu alle 90 prosentinkin, niin taloyhtiössä on kriisi. Ja nyt tuolla Savonlinnassa on useissa taloyhtiöissä todella hätätila päällä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustaja Ojala-Niemelälle ja valiokunnan varapuheenjohtajalle, edustaja Korhoselle, ja sitten ministerin vuoro.

12.58 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun meillä oli kunnan johtajat koolla ja he miettivät rakennuspuita tulevaan hallitusohjelmaan, niin kyllä selkeä viesti oli, että alkää leikatko valtionosuuksia. Ne ovat merkittävä asia sii-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

nä, että saadaan tasapuoliset ja yhdenvertaiset peruspalvelut koko maahan varhaiskasvatuksesta aina vanhuspalveluun.

Kun ministeri otti tuossa äskettäin esille, että tämä sote- ja maakuntauudistus pitäisi saada maaliin, jotta tavallaan paine sieltä kuntataloudelta hellittäisi, niin olen kyllä huolissani myös tämän maakuntauudistuksen osalta näistä painelaskelmista Lapissa. On laskettu, että 33,3 miljoonaa euroa leikattaisiin rahaa. Näissä koelaskelmissa ei ole huomioitu Lapin erityispiirteitä. Saaristolaisuus siellä on, mutta ei ole mitään semmoisia erityiskriteerejä, jotka tukisivat näitä Lapin erityisolosuhteita, harvaa asutusta ja pitkiä välimatkoja. Jos rahoitus vähenee tosiasiaassa tässä mittakaavassa, niin uudet maakunnan päättäjät ovat kyllä selkällä seinää vasten heti alkuun. Kysymykseen tulee joko palveluitten karsinta tai taksojen ja maksujen nosto, sillä en näe, että taivaspaikka aukenisi tällä maakuntauudistuksella.

12.59 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Laukkanen nosti esille tuossa tosiasian, että kuntien valtionosuusjärjestelmä on syytä uudistaa.

Peruslähdekohdan tietysti pitää olla se, että valtionosuusjärjestelmän pitää olla sellainen, että joka puolella maata pystytään turvaamaan tarvittavat hyvinvointipalvelut kansalaisille. Meidän yksi iso ongelmahan tässä valtionosuusjärjestelmässä on se, että olosuhdetekijöitten suhteen laskennalliset kustannuserot tasataan täysimääräisesti mutta ei verotuloja. Minusta tämä on tärkeää, että kun nytten valtionosuusjärjestelmää lähdetään uudistamaan, niin huomioidaan myös alueitten verotuloerot, jotka tulevat väistämättä muuttamaan koko valtionosuusjärjestelmän luonnetta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten ministeri, vastauspuheenvuoro 3 minuuttia, olkaa hyvä.

13.00 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Vaikka tästä edustaja Myller lähti pois, niin haluan kyllä sen verran todeta tähän Puolustusvoimien palvelukeskus -asiaan, joka viime vaalikaudella todellakin perustettiin, että sehän oli kompensatiota siitä, että viime vaalikaudella tehtiin suunnaton virhe, kun Pohjois-Karjalan Prikaati lakkautettiin ja Kontiorannan varuskunta suljettiin. Palvelukeskus Puolustusvoimien osalta tuli siihen. Ja vaikka tämä turvallisuuspolitiikka ei tähän minun salkkuuni kuuluakaan, niin kyllä luulen, että jos tässä maailmantilanteessa tällaista esitystä tuotaisiin, että Pohjois-Karjalan Prikaati lakkautettaisiin, niin ei toimittaisi sillä tavalla kuin viime vaalikaudella toimittiin.

Haluan sanoa muutaman sanan tästä JTS-miljardi-asiasta, josta edustaja Räsänen täällä asiallisesti kysyi, että mitä sille kuuluu. Teistä moni, joka oli viime vaalikaudella, tuntee, ettei se ole kovin helppoa asiaa. Se tuntuu hienolta ja helpolta, että pienennetään, vähennetään, siistitään näitä kuntien tehtäviä ja velvoitteita, mutta kun lähdetään katsomaan sitä lainsäädäntöä hallinnonalakohtaisesti, niin eipä sieltä niin helppoa ole niitä karsiakaan. Tässä meidän miljardin euron kokonaisuudessa haluan ensinnäkin todeta sen, että kysymyksessä ei ole tämän vaalikauden säästösuunnitelma vaan se aikaperspektiivi on sinne ensi vuosikymmenen loppuun. Joten todettakoon, että tämä ihanuus jatkuu myös seuraavan hallituksen aikana, ja jatkuu myös sen takia, että meillä on eräitä osioita pahasti tästä kesken ja seuraavan hallituksen on otettava niihin kantaa, viekö se niitä eteenpäin. Tästä kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta koostuu noin 300 miljoonan euron kustan-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

nussäästö, kuten tässä jo tuotiin esille. Mutta sitten kun se on laajennettu koskemaan koko tätä julkisen sektorin toimintaa, niin se tarkoittaa valtionkin puolella muun muassa lisää tuottavuustoimia ensi vuosikymmenen ajalle ja myös tilaohjelman laajentamista ja jatkamista — siinä oli muistaakseni 50 miljoonaa euroa sinne valtion puolelle.

No, kuntien puolella ensimmäinen juttu tässä ensi vuoden budjetissa on tämä digikanustin, josta 30 miljoonaa euroa siirretään ensi vuonna kuntien digitalisaation edistämiseen. Erityisesti on mainittu talous- ja henkilöstöhallinnon osuus, mutta itse ajattelen ja yhdyin tähän puheenjohtaja Kankaanniemen ajatukseen siitä, että ei pidä tehdä pistemäisiä toimia, vaan semmoisia, että ne digitalisaatiotoimet hyödyttävät mahdollisimman laajasti koko kuntakenttää. Mutta kaksi vaikeaa kannustinasiaa on: toinen liittyy kuntien tilaohjelmaan, tilojen käytön tehostamiseen, ja toinen näiden käyttömenojen pienentämiseen. Niistä molemmista meillä on valmistelutyö kesken, mutta täytyy sanoa, että valmiita malleja ei vielä ole. Osasyynä on se, että meidän kuntien kiinteistöistä [Puhemies koputtaa] ei ole valtakunnallisesti riittävän yhtenäistä tietoa.

Ja sitten totean sen, että me emme voi muuttaa sitä kuntien valtionosuuslakia, joka on täällä käsittelyssä tässä maku-sote-paketissa, eli hallituksen esitys 15. [Puhemies koputtaa] Meidän pitää ensimmäisenä saada se käsiteltyä, jotta voidaan viedä näitä muita kannustinohjelmia eteenpäin, ja tällä vaalikaudella aikataulusyistä se ei onnistu. — Anteeksi, vähän meni pitkäksi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatketaan vielä debattia hetken aikaa.

13.04 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä lisää aiheita.

Edustaja Räsänen kysyi kuntien tehtävien vähentämisestä. Nythän on tehty semmoista kuntien tehtävien vähentämistä, että kunnat eivät saa tehdä joitakin tehtäviä mutta kunnat siitä huolimatta ne joutuvat maksamaan. Elikkä on pakotettu yksityistämään palveluita. Ja jos listaan näitä palveluita: johtuu osittain hankintalaista, että kunnat eivät saa enää hoitaa työterveyshuoltoa, siihen liittyy jätehuolto, nuohous, siihen liittyy pelastustoiminta, nyt ollaan ajamassa alas nuorten työpajatoimintaa, aikuisten työpajatoimintaa. Mutta kaikesta tästä kunnat vielä yhä edelleen maksavat mutta eivät saa olla toteuttamassa. Minä en vielä ihan ymmärrä tätä keskustan logiikkaa siitä, että kuntien olosuhteita kavennetaan tällä tavalla.

Toinen on sitten se, että maakuntauudistuksen valmistelusta kunnat ovat maksaneet satoja miljoonia, ja ymmärrän hyvin C21-kunnat, jotka ovat nyt sanoneet, että nyt riittää, että ei enää yhtään. Ja tulevaisuudessa oletettavaa on, että kun se puolitoista miljardia tulee siihen soteen lisää, niin sekin otettaisiin kunnilta pois. Tämä on minun pelkoni.

13.05 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On pakko kommentoida tuohon edelle, kun edustaja Kymäläinen esitti tulkintoja puheestani. Tarkoitin tuossa aikaisemmin siis tätä juuri käsiteltyä aravarajoituslain muuttamista, jolla voidaan Savonlinnan kaltaisille paikkakunnille antaa anteeksi vanhoja aravalainoja ja täten helpottaa tyhjillään olevien vuokra-asuntojen aiheuttamia taloudellisia vaikeuksia, joihin nämä kunnat ja niiden vuokrataloyhteisöt ovat joutuneet. Tämä täsmennyksenä tuohon aikaisempaan.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Edustaja Paateron esittämiin näkemyksiin: Itse kannan huolta siitä, jos otetaan nyt esi-
merkkinä vaikkapa varhaiskasvatuspalvelut, että ne itse asiassa aika nopeaa vauhtia kun-
nissa kuntapäättäjien tekemillä päätöksillä siirtyvät yksityisten hoidettaviksi. Olen tästä
huolissani. Perusopetuksen puolellahan tilanne on se, että siellä toiminnan on oltava voit-
toa tavoittelematonta. Mielestäni tämä on kyllä tietynlainen haaste ajatellen meidän koulu-
tusjärjestelmäämme, jos tämä kehitys siellä varhaiskasvatuksen puolella jatkuu yhtä no-
peana kuin mitä se nyt on ollut.

13.06 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että
viime vuosi oli kunnille hyvä, mutta tällä hetkellä menee aika lailla oletettuakin heikom-
min, eli menot kasvavat ja tulos tulee tältä vuodelta heikkenemään merkittävästi, ja tämä
eriytymiskysymys on nyt vakava. Helsingin tilanne on erinomainen suorastaan tällä het-
kellä, samoin Espoon on varsin hyvä, mutta sitten muut suuret kaupungit — Vantaa, Tam-
pere, Oulu ja niin edelleen, lähes kaikki — ovat menossa heikompaan suuntaan tai ainakin
ovat heikossa asemassa, lainamäärät ovat kasvussa. Ja tässä eriytymisessä ovat sitten ihan
oma lukunsa maakunnat, joita hallitus on kyllä aika kovalla kädellä koetellut. Siellä on pal-
veluja jo alennettu, valtion palveluja keskitetty ja niin edelleen, ja eriytyminen näkyy ikä-
rakenteessa, tulotasossa, veroprosentissa, työllisyydessä, asuntojen ja kiinteistöjen hin-
noissa, yksityisissä ja julkisissa palveluissa ja niin edelleen. Eli tilanne on tältä osin kyllä
huolestuttava.

13.08 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä
edustaja Paatero kuvaili kuntien tilannetta vähän mielenkiintoisella tavalla, kertoi, että pe-
lastustointia hoitavat kunnat. Eihän meillä — olemme saman maakunnan ihmisiä — kym-
meneen vuoteen ole enää pelastustoimi ollut kunnan hoidossa. On maakunnallinen pelas-
tuslaitos, ja kunnat toki maksavat siitä oman osuutensa, niin kuin yhteisesti ollaan sovittu.

Ministeriltä vielä haluaisin kysyä: Puheenvuorossanne otitte esiin tulorekisteriasian. Se-
hän on tietenkin hyvä uudistus noin kokonaisuutena, ja toivottavasti myös kunnat pystyvät
sen pohjalta verotuloja paremmin arvioimaan. Mutta itse kannan huolta yrittäjien kannalta
siitä, että se laittaa kyllä yrittäjät taas tekemään veronkantotehtävää ja ilmoitusta, ja siinä
on äärimmäisen kireät aikataulut, muutama päivä vain aikaa ilmoitukselle. Onko tulorekis-
terin byrokratiaan mitään mahdollisuutta saada helpotusta noin yrittäjien kannalta?

13.09 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos vielä hieman
käyn tätä keskustelua liittyen siihen, millä tavalla me monesti ajattelemme, että valtion toi-
menpiteillä me helpotamme kuntien asemaa ja niiden taloudellista tilannetta. Välillä sitten
käy vähän niin, että vaikka me ajattelemme, että joku päätös valtion tasolta tulee aiheutta-
maan säästöjä, niin totuus tulee olemaan vähän toisenlainen. Kun hallitus ajatteli, että
erikoissairaanhoidon keskittämisellä saadaan aika mittavat säästöt myös kunnille, niin nyt-
hän on aika lailla selvinnyt, että tästä kuitenkaan ei ole tullut säästöjä tai niihin ei ole vielä
pystytty pääsemään, mutta kuitenkin valtionosuuksissa tämä on kyllä jo otettu huomioon,
eli sieltä on kunnilta otettu nämä säästöt pois. Tämä esimerkki osoittaa vain sen, että kyllä
me tarvitsemme vähän pitkäjänteisempää suunnittelua myös niiden toimenpiteiden osalta,
joita valtio tekee, ja sen osalta, millä tavalla ne sitten vaikuttavat kuntien taloudelliseen
asemaan. Tässä suhteessa emme kyllä ole menneet ihan yhtä jalkaa kuntien ja valtion [Pu-
hemies koputtaa] toimesta eteenpäin.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

13.10 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ilman muuta hienoa, edustaja Honkonen, että ARA-rahoitusta tarkistettiin, mutta valitettavasti se tarkistus ei tuo Savonlinnalle lisää elinvoimaa. Se vähentää kyllä Savonlinnan taloudellisia menetyksiä hetkeksi mutta elinvoimaa se ei kasvata, ja nyt tarvittaisiin sellaisia päätöksiä, joilla sitä elinvoimaa saadaan lisää — etenkin tilanteessa, jossa OKL:n 900 opiskelijan lisäksi meiltä lähtee myös käräjäoikeus. Ei se pääty siihen OKL:ään. Siksi kysyn edelleenkin kuntaministeri Vehviläiseltä: miksi ette halunnut pääministerin lupauksesta huolimatta antaa Savonlinnalle sen ansaitsemaa ja kipeästi kaipaamaa kompensatiopakettia, jolla Savonlinna olisi päässyt näistä vaikeista ajoista eroon ja uudelleen jaloilleen? Ette siitäkään huolimatta, että teillä oli 60 miljoonaa euroa joululahjarahoja jaettavaksi haluamiinne kohteisiin. Miksi Savonlinna ei mahtunut tälle listalle mukaan?

13.11 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Korhosta hyvin maltillisesta analyysistä tästä valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Hän osui ytimeen siinä.

Kiitän myös edustaja Järvistä, että hän nyt nostaa tämän Savonlinna-keskustelun pöydälle, koska tilanne on todella sellainen, että Savonlinna on muuttumassa autiokaupungiksi. On aivan järkyttävää kävellä siellä keskellä päivää: ei ihmisiä, ei kauppoja. Tästä tulee koko Suomen kuntahistorian yksi surullisimmista esimerkeistä, miten valtion toimesta joku alue näivetetään. Sieltä viedään kaikki lyhyessä ajassa, ja sitten vielä ei täytetä niitä lupauksia, joita annetaan. Kyllä tämä ansaitsee nyt laajemman huomion ja keskustelun. Kiitos, edustaja Järvinen.

13.12 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että säilytämme tässä maassa valtionosuusjärjestelmän suurin piirtein nykyisen kaltaisena. Totta kai aika vaatii aina muutoksia, se on selvä asia. Se, mikä oli kymmenen vuotta sitten totta, ei tänä päivänä ole enää totta, ja seuraava kymmenen vuotta taas muuttaa sen.

Sama koskee verontasausjärjestelmää, että me pyrimme järjestämään tässä maassa olot sillä keinoin, että joka puolella Suomea, kuten edustaja Timo Korhonen oivasti kuvasi, pystytään ihmisille palvelut järjestämään kohtuullisella kustannusrasituksella niin, että ei tarvitse verikokeisiin lähteä 50 kilometrin päähän tai jotain muuta vastaavaa ja että lapset saavat oppia ja vanhukset saavat hyvää hoivaa ja niin edelleen. Tässä pitää nyt rohjeta näkemään sen yli, jos jollakin maakunnalla menee hyvin tai jollakin menee vielä paremmin tai joku on kasvanut jopa suureksi kasvukeskukseksi, ja pitää nähdä se kokonaisuus. Minä olen aina ihaillut Puolustusvoimia siinä, että sen doktriinissa tämä on määritelty oikein. Siellä maata puolustetaan jokaisella sen neliömetrillä, ja sen mielialan sopisi leviävän näin joulun alla muihinkin ministeriöihin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sitten ministerille vastaus.

13.13 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Osassa maakuntia on jo tehty sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalitoimen integrointi, ja se on tietysti johtanut siihen, että kuntien tehtäväkenttä on muuttunut varsin paljon, niin kuin meillä Pohjois-Karjalassa Siun sote hoitaa nyt sitten sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalitoimen asiat.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Tämä on osassa kuntia nyt sitten johtanut siihen, että kunnissa on kiinteistöjä, joita välttämättä ei tämä uusi kuntayhtymä tarvitsekaan. Kunnat ovat nyt vähän ymmällään siitä, miten näitten kiinteistöjen osalta tulisi tehdä, että ne eivät jäisi kunnan taseeseen käyttämättöminä. Mikä on ministerin vastaus, ratkaisu näihin tilanteisiin, kun tässä kuitenkin yksityisiä toimijoita on ollut aika aktiivisesti liikkeellä?

Sitten toinen iso kysymys tietysti on siinä, että kuntien elinkeinopolitiikkaan tulisi panna näinä aikoina erittäin voimakkaasti. Mikä on ministerin vastaus: löytyykö ministeriöstä tähän ratkaisuja, kun nyt tämä on vähän hajaantunut [Puhemies koputtaa] sillä keinoin, että maakunnalliset toimijat, seudulliset toimijat ovat vähentyneet, eli onko ministerillä tähän vastausta?

13.14 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä todellakin varmaan historian suurin yksittäisen hallituskauden tai neljän vuoden aikana tapahtunut muutos yhdessä kaupungissa on Savonlinnassa. Niin paljon sieltä on karsittu ja aiheutettu tälle kaupungille ja kaupungin elinvoimaisuudelle mahdollisesti esteitä kompensoiden sitä. Siksi täällä ovat edustajat aivan oikeutetusti kysyneet, miksi tuota kompensatiopakettia ei Savonlinnan osalta tullut, vaikka siitä lupailuja oli, kun me nostimme äänekkäästi oppositiossa esille silloin, kun opettajakoulutusta oltiin siirtämässä Savonlinnasta, että miten tämä tulee vaikuttamaan kaupunkiin.

Opiskelijat ovat toki siirtyneet Joensuuhun, ja siellä on asunto-omistajien markkinat, opiskelija-asunnoissakin vuoden jono. Tiedän, kun oma tyttärenikin siellä opiskelee.

Mutta kysyisin myös näistä työllisyyden kuntakokeiluista. Kun olette hallituksessa halunneet nimenomaan parantaa työllisyyttä, niin miksi ihmeessä halusitte tällaisen toimivan järjestelmän [Puhemies koputtaa] loppuvan ja aiheuttaa tällä epävarmuutta monille pitkäaikaistyöttömille?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Vehviläinen, vastauspuheenvuoro, 2 minuuttia, olkaa hyvä.

13.16 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan todeta edustaja Paaterolle, että hankintalaki on hyväksytty täällä eduskunnassa. Minäkin pidän sitä monelta osin aika tiukkana, sen totean, mutta hankintalakia on myös noudatettava. Sen takia jos puhutaan näistä, että kuka tekee mitään, niin se vaikuttaa totta kai kuntiin.

Työterveyshuollon ja myös jätehuollonkin puolelta on toisaalta kyllä myös pk-sektori sanonut, että pitääkö kunnan tulla aina näille markkinoille, eli tämä ei ole aivan yksinkertainen kysymys. Tai sitten jos puhutaan pienistä yrityksistä, jotka liittyvät vaikka sote-puoleen, niin en pidä sitä kovin hyvänä, jos julkinen puoli tai tuotanto haluaa ottaa itselleen kaiken työn eikä palveluseleitä käytetä. Minusta meidän pitää huolehtia myös yksityisen mahdollisuudesta toimia.

No sitten vielä, edustaja Räsänen, puhuitte näistä erikoissairaanhoidon säästöistä ja siitä, että ne eivät ole tuottaneet tuloksia. Se on ollut vähän aikaa voimassa, mutta olen ihan varma, että mikä tahansa hallitus, joka tekee mittavan säästöohjelman valtiontalouden tervehdyttämiseksi, kuten 2015 hallitusohjelman yhteydessä tehtiin, tehtiin yli 4 miljardin euron edestä, olisi vienyt niitä eteenpäin — kyllä tekin olisitte, jos olisitte olleet hallitukses-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

sa, ja samalla olisitte myös näitä valtionosuuksia pienentäneet. Ei kannata todeta, että näin ei olisi tässä kohtaa toimittu.

Sitten totean edustaja Pakkaselle tulorekisteristä: Tiedän sen, että yritykset miettivät sitä, onko se ilmoitusaika liian lyhyt, mutta minä olen ihan varma, että kun me pääsemme siihen järjestelmään, niin tämä tulee olemaan myös yrityksille todella hyvä, kun yhteen paikkaan ilmoitetaan, ja tästä tulee semmoinen rullaava käytäntö. 2020 tulevat myös sitten yksittäisen ihmisen työtulot ja sosiaaliturva ja eläketulot mukaan. Tästä tulee hyvä järjestelmä.

Sitten totean vielä tähän kipeään Savonlinna-kysymykseen, jonka tunnen hyvin — se on minun entinen koulukaupunkini, tiedän ja olen seurannut tarkasti — että vastuun päätöksestä kantaa kyllä Itä-Suomen yliopisto. Näin heidän rehtorinsa on sanonut. He eivät olleet halukkaita väliaikaiseen ratkaisuun, joka tehtiin edellisen hallituksen aikana.

Mutta ajattelen samalla tavalla, [Puhemies koputtaa] että kun Savonlinnassa on näin kipeä asia, niin on pitänyt myös etsiä eri hallinnonaloilta erilaisia asioita, joilla on pystytty lievittämään sitä tuskaa ja luomaan niitä tulevaisuuden edellytyksiä. Siitä, onko ne tehty riittävällä tavalla, voi tietysti olla perustellustikin eri mieltä, mutta otan muutamia asioita: esimerkiksi mekaaninen puunjalostus, Tanhuvaaran opiston kehittäminen, saaristolisän antaminen parempana kuin se aiemmin on ollut. Eli on lukuisia toimenpiteitä, mutta se ei tietenkään paikkaa sitä isoa menetystä, mitä [Puhemies koputtaa] opettajankoulutus kaiken kaikkiaan Savonlinnan seudulla on merkinnyt.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tästä halutaan nähtävästi vielä käydä lyhyttä debattia.

13.19 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin nöyryyttä ja rehellisyyttä hallitukselta siinä, että kyllä se on tässä demokratiassa niin, että opetusministeriö selkeästi vastaa suomalaisesta koulutuspolitiikasta. Opetusministeriö ohjaa kahdella päällekkäisellä keinolla eri yliopistojen opiskelupaikkoja: ensinnäkin se päättää tutkinnonanto-oikeuksista, ja toiseksi se antaa rahat päälle. Nyt maan hallitus opetusministeriön suulla antoi nämä tutkinnonanto-oikeudet Itä-Suomen yliopistolle Joensuuhun ja antoi rahat päälle. Muistutan, että kun aikanaan Kainuusta opettajankoulutuslaitos vietiin, mikä oli sinänsä hölmö päätös, niitä tutkinnonanto-oikeuksia ei annettu kokonaisuudessaan Oulun yliopistolle eikä rahoja. Nyt maan hallitus päätti näin tehdä. Tästä olisi reilua kantaa vastuu.

13.20 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy tässä puolustaa ministeriä. Tiedän ihan hyvin, että sen ratkaisun pohjalla oli Itä-Suomen yliopiston ratkaisu ja he halusivat joka tapauksessa keskittää opettajankoulutuksen Joensuuhun. Ministeriöhän tarjosi silloin myös vaihtoehtoisia ratkaisuja, mutta jos yliopisto tämän ratkaisun tekee, niin minä luulen, että siinä on liikkumatila aivan vähäinen. Tosin ymmärrän Savonlinnan tilanteen — hieno kaupunki kaiken kaikkiaan — ja se on johtanut siellä tosi vaikeisiin tilanteisiin. Että kyllähän ymmärrystä siihenkin varmasti riittää, mutta kyllä minä näen tässä kuitenkin ministerin ja hallituksen toimineen niin kuin se oli mahdollista.

13.21 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos nyt sitten keskitytään tähän toiseen osaan: Olisi ollut mahdollista vielä tällä viikolla, että reilun 60

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

miljoonan euron potista, joka on ollut tässä eduskuntakäsittelyssä, olisi edes joku osa laitettu kompensatioon sinne Savonlinnaan päin. Mutta ei, kaikkienkokoisia pikku pilkkeitä, hyviä tienpätjän korjauksia ynnä muuta, tuli muualle Suomeen, mutta sinne Savonlinnaan, minnekä — tästä nyt kaikki tässä salissa ovat tänäänkin olleet yksimielisiä — tarvitaan kompensatiota, ei tullut yhtään mitään koko kaupunkiin. Sen takia me olemme täällä hyvin pahoillamme ja surullisia.

Ministerille vielä: palveluseteleitä käytetään nykyään enemmän kuin koskaan aikaisemmin, ja hankintalaki oli täällä semmoinen, että me emme halunneet mennä Puolan tasolle hankintalain kriteereissä ja prosenteissa, vaan me olisimme halunneet pysyä koko eurooppalaisella tasolla, siinä 20 prosentin tasolla — ei mennä 5 prosenttiin.

13.22 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn vielä ministeriltä tuota samaa kysymystä kuin edustaja Pakkanen, tästä tulorekisteristä. Täältä tuli hyvä vastaus kyllä, ja minä uskon myöskin ja varmasti laajasti yrittäjäkenttään luottaa siihen, että tämä rekisteri on ihan kokonaisuutena hyvä, ja kun tähän mennään, niin siihen totutaan ja sitä tullaan käyttämään. Mutta se haaste, mikä siinä tulee olemaan, on se, että siinä on niin lyhyt aika ilmoittaa niitä eriä ja — kuten me tiedämme — monilla yrittäjillä on myös satunnaisia työntekijöitä elikkä sillä tavalla sitä laskutusta ja maksatusta tulee sitten myöskin eri päivinä kuin sinä määrättyä yhtenä kuukauden päivänä. Elikkä olisiko tässä vielä byrokratian purkamisen kannalta ajateltuna jotakin sellaista, että sitä voitaisiin vielä selkiyttää niin, ettei olisi niin tiukka se aikaikkuna, kun ilmoitus täytyy tehdä?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro ministerille, 1 minuutti paikalta.

13.23 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin totean vielä tästä tulorekisteriasiaasta, että kuten kaikki täällä tietävät sen, Verohallintohan valmistelee sitä ja antaa myös käytännön ohjeistusta sitten yrityksille, elinkeinoelämälle. Minulla ei riitä asiantuntemus arvioimaan sitä, ovatko ne määräraajat liian tiukat, mutta voin omalta osaltani viedä myös näitä terveisiä sitten eteenpäin.

Palaan vielä tähän edustaja Paateron asiaan, tähän palveluseteliasiaan. Meillä on ollut todella jo pitkään mahdollisuus käyttää palveluseteliä, mutta sitä on käytetty kyllä liian vähän. Voi olla, että juuri nyt sitä käytetään enemmän kuin koskaan. Mutta haluan kertoa sen, että kun tähän sote-maakuntauudistukseen liittyen työ- ja elinkeinoministeriö ja Suomen Yrittäjät ovat tehneet joka maakunnassa tällaisen Soteuttamo-nimisen kiertueen, niin sen yhteenvedon raportti kertoo kyllä siitä, että erittäin paljon tehdään sitä, että julkinen puoli turvaa omaa tuotantoaan ja palveluseteleitä ei tässä kohtaa käytetä riittävällä tavalla.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten mennään puhujalistaan.

13.24 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut hyvin tarpeellinen keskustelu kokonaisuudessaan. Nyt sitten ehkä vähän muistakin asioista kuin näistä jo keskustelluista.

Kiinnittäisin huomiota tähän Tullin tilanteeseen. Tavallaan on jotenkin väärin, kun 600 000 eurolla saa 9,7 miljoonaa rahaa siihen erittäin keskeiseen rajanylityspaikkojen ke-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

hittämiseen, sitten se jää ikään kuin huomiotta, ja tämmöistä ei kyllä saisi tapahtua. Ja on erittäin hyvä, että valtiovarainvaliokunta on painokkaasti heti todennut, että tämä asia pitää korjata, ja olen siitä samaa mieltä.

Sitten tämä iso kuntapaketti tai kuvaus, joka tässä on, laittaa kyllä näitä isoja asioita sellaiseen työjärjestykseen: tämä valtionosuusjärjestelmän uusiminen, tämä verotausjärjestelmä, koko kokonaisuus pitäisi miettiä uudestaan. Sitten meillä on vielä tämä sote-uudistus ja alueuudistus, joka kokonaisuutena vielä vaikuttaa kaikkeen, jos se sitten tulee hyväksytyksi.

Mutta sitten ne ikävät tosiasiat: Julkinen talous on liian raskas. Se on paisunut, ja pitäisi keskustella, miksi näin on käynyt ja mitkä ovat niitä asioita, jotka ovat sitä lähteneet paittamaan. Ja tässä yksi näkökulma: Vuosien saatossa peruspalvelujen osioon on alkanut luisua kunnan ylläpidettäväksi paljon sellaisia palveluja, jotka eivät varsinaisesti ole peruspalveluita. Ja tämä on todellisuus, että kunnat tällä hetkellä vastaavat palveluista, joiden pitäisi olla kunnan palvelutuotannossa vasta sen jälkeen, kun peruspalvelut on kaikille turvattu. Minä siis alleviivaan: kunnan tehtävä on ensisijaisesti pitää huolta, että peruspalvelut toimisivat. Jos katson tätä kotikaupunkini kannalta, niin kunnan ikään kuin peruspalveluihin on luisunut vaikka minkälaisia asioita, kuten esimerkiksi jonkun urheilukentän lämmittäminen ympäri vuoden. Sitä ei millään voi verrata jonkun leikkausjonon lyhentämiseen tai siihen, että pääsee ajoissa palveluihin. [Toimi Kankaanniemi: Teillä on liikaa rahaa!] — Meillä on ehkä liikaa rahaa tai ehkä liikaa semmoista mielessä olevaa hövelyytystä, jossa ikään kuin hämärtyy, mikä on peruspalvelu ja mikä ei. — Ja väitän, että seuraavien vuosien aikana meidän on pakko käydä tämä keskustelu ja määritellä tarkemmin, mitkä asiat kuuluvat peruspalveluiden piiriin, koska sote-uudistukseen ei tuo mitään ihmettä tähän, että jokainen kunta joutuu perkaamaan omat palvelunsa.

Tämä syntyvyyden romahtaminen, ikääntyneen väestön nopea lisääntyminen, ja Suomi on Euroopan nopeimmin vanheneva kansa, ja samaan aikaan meidän syntyvyytemme on Euroopan alhaisimpia — Euroopan lehdistö tituleeraa Suomea Euroopan Japaniksi tämän heikon syntyvyyden takia. [Leena Meren välihuuto] Siihen on syynsä, ehkä tämä eriarvoistumispolitiikka, joka on siis vuodesta 95 lähtien jatkunut. Ja niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa todettu, kaikki eduskuntaryhmät ovat omalla vuorollaan osallistuneet eivätkä ole pystyneet pysäyttämään tai saamaan tätä kehitystä toiseen suuntaan. Tänäinkin tulleet tilastot todistavat, että tämä kehitys jatkuu.

Arvoisa rouva puhemies! Paljon on meillä tehtävää tässäkin hyvässä tilanteessa. Kyllä Suomi tarvitsee tämän laajan kuntapoliittisen uudistuksen. Jos se ei ole tämä sote tai tämä aluehallinnon uudistus, niin se on joku muu, mutta pakko se on tehdä.

13.28 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Muutama ajatus koko ensi vuoden budjetista, ne kuvaavat hyvin myöskin tätä pääluokkaa: osaaminen, työllisyys, kasvu, ruoka. Nämä ovat olleet vahvassa pääosassa, kun on ensi vuoden budjettia laadittu.

Millä tavalla tämä sitten vaikuttaa myöskin meihin jokaiseen, kun ajatellaan kuntataloutta, kun ajatellaan siitä kuntalaisen näkökulmasta? Kyllähän nämä kaikki arvot, jotka tässä äsken luettelini, tuovat ja lisäävät sosiaalista oikeudenmukaisuutta, nopeuttavat työllistymistä, kohentavat turvallisuutta, myöskin tekevät kotimaiselle ruoantuotannolle äärimmäisen luottamuksenosoituksen ja luovat sitä turvaa, että suomalainen, kotimainen ruoka on mahdollisuus myöskin tulevaisuudessa, myöskin siellä julkisissa aterioissa.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Täällä on paljon puhuttu, arvoisa puhemies, myöskin tästä työllisyyskokeilusta, mikä on muun muassa myöskin siellä Pirkanmaalla omassa kotikunnassani Sastamalassa ollut äärimmäisen hyvä kokeilu, hyviä tuloksia, ja nyt onkin tärkeätä katsoa eteenpäin eikä enää niinkään kysyä, miksi ja miksi vaan millä tavalla pystytään ne hyvät käytännöt ottamaan jatkossa myöskin käyttöön. [Pia Viitasen välihuuto] Ne pitää nyt oikeasti tunnistaa, ne pitää oikeasti ottaa käyttöön, niin että kun me saamme sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen ja maakuntauudistuksen valmiiksi, niin nämä tulevat sitten myöskin sitä kautta, etteivät ne jää vain kokeilun ajaksi ja kokeilun tuloksiksi niin, että niihin ei enää kiinnitetä erityistä huomiota. Ne pitää ottaa pontevasti esiin myöskin tulevaisuudessa.

Sitten vielä tähän työllisyyteen, mistä myöskin äsken ministeri Vehviläiseltä kyselin tarkennusta tähän tulorekisteriasiaan. Tämä on iso asia myös tulevaisuuden työllistämiseksi ja sille, että nopeutetaan työllistymistä, koska tämän rekisterin aikataulu on kuitenkin sen yrittäjän näkökulmasta aika haaste, koska siinä on nimenomaan aika lyhykäinen aika. Minä toivonkin, että Verohallinto pystyy oikeasti vielä muuttamaan sitä aikataulua niin, että muun muassa arvonlisäveroissa on paljon pidempi raportointiaika. Myöskin tämä pitäisi tähän tulorekisteriin kyllä ottaa.

Arvoisa puhemies! Kuntataloutta kun ajatellaan, niin ehkä isoin asia kiteytettynä tässä on osaamisen, työllisyyden, kasvun ja ruoan huomioimisen jälkeen se, että kyllähän luottamus valtion ja kunnan suhteessa on palautettu nyt tällä hallituskaudella merkittävästi parempaan kuntoon. Kuntatalous on vahvimillaan 20 vuoteen, ja sen me kaikki varmaan voimme myöskin tunnustaa. Ensi vuoden budjetti jatkaa tätä hallituksen hyvää linjaa myöskin tältä osin. Ihan puhtaita valtionosuuksien tasoleikkauksia ei tehdä — jos ei haluta nyt taas sitten kärjistää sitä, että, totta kai, myöskin indeksikorotuksien tekemättä jättäminen on tietysti vähenevä summa. Mutta muistetaan myös se, että nämä kaikki vähennykset on kytketty siihen, miten kuntien tehtävät sitten myöskin lisääntyvät tai vähentyvät: jos kuntien menot laskevat, niin laskevat myöskin valtionosuudet, ja jos taas velvoitteita lisätään, niin pitää sitten myöskin pystyä osoittamaan rahoitusta niihin uusiin vastuisiin.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Haluan tässä lopuksi todeta vielä sen, että kyllähän, kun verrataan viime vaalikauteen, kuntopolitiikan linja on muuttunut aika vahvasti — huomattavasti, huomattavasti — parempaan suuntaan ja tämä hallitus jatkaa sitä ensi vuoden budjetin osalta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Aikaraja tälle pääluokalle on umpeutunut, joten yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytetään.

Keskustelu keskeytettiin kello 13.33.

Keskustelua jatkettiin kello 23.31.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tänään keskeytynyttä yleiskeskustelua valtiovarainministeriön hallinnonalan pääluokasta 28.

23.32 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Niiden hyvien keskustelujen lisäksi, mitä täällä käytiin, haluaisin itse tuoda tämän pääluokan keskusteluun esiin sen mahdol-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

lisuuden, että meidän ensi vuoden talousarviossa tulee enemmän pitää keskiössä se, että harmaan talouden osalta meillä pitää olla riittävästi voimavaroja, koska se on meidän verotuloille erityisen tärkeä asia.

Toisaalta se, kuinka ja mitenkä tähän aggressiiviseen verosuunnitteluun talousarviossa voitaisiin lisätä panosta, on tietysti euromääräisesti vaikeaa nähdä, mutta sen pitäisi näkyä kuitenkin talousarvion suunnittelukehikossa niin, että ministeri olisi tuonut esille sen, että pyrimme EU:n kautta vaikuttamaan siihen niin, että meidän veronsaanti olisi liiketoiminnan osalta selkeästi hallitumpaa, ja niin että emme olisi tällaisissa tytäryhtiötalouksissa. [Hälinää] — Anteeksi, häiritsenkö, edustaja Huhtasaari, puheellani? [Laura Huhtasaari: Kyllä!] Se on hyvä. Silloin se tarkoittaa, että puhe on mennyt maaliin.

Arvoisa rouva puhemies! Se, että keskustellaan hyvin pitkälle myös siitä, kuinka meillä tässä maassa verotuksellisin keinoin rankaistaan tavallista kansaa, tulee juuri aggressiivisen verosuunnittelun kautta, ja varmasti sähkön siirtohintojen osalta olemme saaneet sen karvaasti kokea, mitä Caruna-kauppojen osalta oli mahdollista tässä maassa tehdä. Tähänkin kohtaan olisi pitänyt tavallaan olla ainakin tekstiosissa vahvemmin tuotuna esille talousarviosuunnitelmassa se, mitä me teemme ja kuinka me haluamme asioita edistää.

Tämä on hyvä aasinsilta, koska aiemmissa puheenvuoroissa tuotiin nämä sähkönsiirtohinnat mutta sitten myös biokaasuverotus. Meillä on erityinen ongelma siinä, että meillä uusiutuvat energiamuodot eivät voi kehittyä, koska meidän oma verojärjestelmä tekee siitä kannattamatonta. Eli meillä esimerkiksi jos naapurissani olisi vaikkapa iso konepaja ja siellä otollinen katto aurinkopaneeleille, joista saisin sitten sähköä, niin joutuisin maksamaan siitä siirtohintaveron, kun se olisi väärällä tontilla. Meidän pitää purkaa tällaisia verojärjestelmiä ja luoda uusia sitten niitten tilalle, mutta ei näin. Edustaja Mikkosen viimeisessä puheenvuorossa tuotiin esille biopolttoaineiden verotus, ja samalla lailla tällä hetkellä on kuitenkin biopolttoaineiden käytössä, että jos sitä myydään ulkopuoliselle, niin se rakentamiskannattavuutta laskee. Eli ei kannata investoida siihen, koska meidän verojärjestelmä on esteellinen sille, että me siirrymme uusiutuviin. Sen takia olisi tärkeätä, että me näissä pääluokan 28 asioissakin näkisimme yhdessä sen, että saamme veroja, mutta samalla kertaa meidän pitää nähdä, että nämä ovat myös ilmastokysymyksiä.

Näin palkansaajana täytyy sanoa — vaikka nyt tällä kertaa en saa palkkaa, kun saan palkkiota — että hirvittävän iso määrä meillä kuitenkin yhteiskunnan verotuotoista jää palkansaajien maksettavaksi, on se palkka minkä suuruinen hyvänsä, kun meillä sitten kuitenkin yrityspuolella on erinäköisiä pääomatuloja 50 000:sta 150 000:een, missä sitten maksetaan joko nolla tai voidaan laittaa vakuutuskuoriin asioita odottamaan ja hautumaan tai sitten meillä maksetaan vain 25 prosenttia veroa, kun palkansaaja samasta tulosta maksaa lähes 50 prosenttia. Jonkinlaista pohdintaa meidän tarvitsee varmasti ensi vaalikauden alussa käydä. — Kiitoksia.

23.37 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Tullin toiminta tulee turvata pitkään- teisesti toiminnan nykyisten ja uusien tehtävien osalta. Tuleva talousarvio nostaa 2,8 miljoonaa euroa Tullin rahoitusta tähän vuoteen nähden. Uskon, että toimintamenojen tarkastukseen on palattava kuitenkin jo ensi vuoden ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessä. Tullin määrärahatasoa alentavat edelleen yleiset virastojen toimintamenoäästöt, joissa Tullikin on joutunut olemaan mukana. Toisaalta kuluja aiheuttavat Raja-Joosepin rajanylytyspaikan perusparantaminen sekä tulliselvitysjärjestelmän kokonaisuusuudistus. Molemmat on kuitenkin tehtävä.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Sikaruton leviäminen maahamme on estettävä keinolla millä hyvänsä. Tähän onkin varattu ensi vuodelle yli miljoona euroa. Toivottavasti sikaruton leviäminen estetään, koska muuten se on katastrofi suomalaiselle sianlihan tuotannolle.

Tälle vuodelle Tullille varattiin postilinjaston kehittämiseen 1,5 miljoonaa euroa. Työ on ilmeisesti vielä pahasti kesken. Olisi mielenkiintoista tietää, missä vaiheessa postilinjaston kehittäminen on tällä hetkellä.

Arvoisa rouva puhemies! Yritin tuossa päivällä saada debatissa puheenvuoron, koska olisin korjannut muutamia demariedustajien lausuntoja. Neljä SDP:n edustajaa päivitteli tänään työllisyyden kuntakokeilujen lopettamista. Ensinnäkin täytyy sanoa, että eivät työttömät jatkossakaan jää tyhjän päälle ja toisaalta työttömyys on vähentänyt yhtä lailla kaikissa maakunnissa, ei vain työllisyyskokeilujen alueella. Pirkanmaan hyvä suoritus osataan selittyä Tampereen omilla suurilla taloudellisilla panostuksilla.

Keskustelussa tuli useita kyselyitä alueellisten työllisyyskokeiluiden lopettamisesta siirryttäessä maakuntamalliin. Fakta on se, että työllisyyskokeilut loppuvat. Fiktiota sen sijaan on, että mitään ei tulisi tilalle ja että työttömät jäisivät tyhjän päälle. Kokeilun päätyttyä vastuu lakisääteisten julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoamisesta palautuu kokonaisuudessaan TE-toimistoille.

Kuten edustaja Hakanen toi aikaisemmin ennen keskeytystä esiin, on tärkeätä, että otamme kuntakokeilussa esiin tulleet hyvät käytännöt käyttöön. Edustajille Paatero, Viitanen, Räsänen ja Kymäläinen haluaisin muistuttaa, että alueellisia työllisyyden kuntakokeiluja on nyt ollut viidellä alueella: Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Pohjois-Savossa ja Lapissa. Viimeisen vuoden aikana työttömyys on kuitenkin vähentynyt huomattavasti kaikissa maakunnissa, ei vain kuntakokeilun alueilla.

Koko maan viimeisen vuoden kehitys työttömyydessä on 16 prosentin väheneminen. Työllisyyskokeilujen alueista viimeisen vuoden aikana työttömyys on vähentynyt Pirkanmaalla 25 prosenttia, Varsinais-Suomessa 16 prosenttia, Satakunnassa 17, Pohjois-Savossa 12 ja Lapissa 14 prosenttia. Pirkanmaa on näistä työllisyyskokeilun alueista ainoa, joka mitenkään positiivisen silmäänpistävästi eroaa maan keskiarvosta työttömyyden vähentymisessä, ja siltä osin olisi myös huomioitava, että Tampere on itse rahoittanut kokeilua 10 miljoonalla eurolla. Työttömyys on siis vähentynyt kaikista opposition puheista ja teoista huolimatta.

23.41 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Tullin määrärahat ja toimintamenot kuuluvat tosiaan valtiovarainministeriön budjettiin, mikä sinänsä on erikoista, kun mietimme, että esimerkiksi poliisin ja Rajavartiolaitoksen ynnä muiden toimintamenoista päätetään muissa yhteyksissä. Ehkä johtuen siitä, että Tulli on valtiovarainministeriön alaisuudessa, Tullin toimintamäärärahoista on syytä kantaa huolta, että ne ovat todellakin riittävät. Tullilla on ollut vuosia niukkuutta toiminnassaan ja määrärahoissaan, vaikka Tullin toiminta sinänsä on hyvin kannattavaa ja tehokasta Suomen kansantalouden näkökulmasta. Siellä tehdään paljon työtä harmaan talouden torjumiseksi, siellä voidaan löytää tuotevääreännöksiä tuontitavaroista, on rikollisuuden torjuntaa. On äärimmäisen tärkeää, että huumeiden salakuljetukset voidaan pysäyttää tullissa.

Edustaja Kulmala mainitsi myös sikaruton leviämisen estämisen — äärimmäisen tärkeä, kansallisesti merkityksellinen kysymys. Tullissahan myös testataan maahan saapuvia tuotteita, esimerkiksi lasten leluja, ettei niissä ole myrkkyjä, kuten liian suuria määriä ftalaatteja tai lyijyä ynnä muuta.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Arvostan korkealle Tullissa tehtävän työn ja toivon todella, että Tullin riittävästä resursseista ja toimintatarpeista ja tarvittavista tietoteknisistä uudistuksista huolehditaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.